

נר לשולחן שבת

פרשת מי תשא

גליון 822 תשפ"ג

עשרים שנה לעלון!
מי תשא היא שבת הולדתו
של "נר לשולחן שבת"
בשנת תשס"ג

מודה אני לבורא עולם
שיזכני לכתוב ולהפיץ אורו!

"וירא העם כי כבש משה". (ל"ב א')

היכן הפסוק הכי ארוך בתורה?

הפסוק בעל מספר התיבות הגדול בתורה נמצא בפרשת השבוע: פרק ל"ב פסוק א'! יש בו שלושים וארבע תיבות. אחריו יש שני פסוקים בני שלושים ושלוש תיבות, גם הם בספר שמות: ז' י"ט, ל"ד י'. בספר דברים, י"ג ו', יש פסוק בן שלושים ושתיים תיבות. בספר ויקרא, ט"ז כ"א, יש פסוק בן שלושים ואחד תיבות. בבראשית ובמדבר יש פסוקים בני שלושים תיבות. קשה עלי פרידתכם... הפסוק הארוך ביותר בתנ"ך נמצא במגילת אסתר ח' ט', "ויקראו סופרי המלך" - יש בו ארבעים ושלוש מילים!

(נר לשולחן שבת)

השבוע עד שנגיע ל'שלישי' נקרא תשעים ושנים פסוקים! כדי ש'הישראלים' שחטאו בעגל, יעלו לתורה רק לאחר חטא העגל. רמז לזה נמצא במספר תשעים ושנים, שהוא בגימטריא פעמיים לוי - ארבעים ושש - ללמדנו ששבט לוי עולה כאן פעמיים. ("נר")

כשאין כהן בבית הכנסת, מעלים לוי. מה יעשו כשאין במקום כהן ולוי? חידש הגאון רבי יצחק זילברשטיין שיעלו גר צדק!

חידוש זה לכאורה צריך עיון, שהרי כידוע חטא העגל נגרם על ידי הגרים, וכפי שכתבו הראשונים: "מדוע נקראו הגרים ספחת? שאין הגרים תועלת לישראל שהרי ערב רב גרים היו, והם סיבת העגל" (רבינו בחיי כ"ד ה). אם כן מה טעם ההעלות בעליות אלו גרים? אלא יש לומר, ברור הוא הלכה היא "גר כקטן שנולד" ואין לו שום יחס וקשר לאותם "ערב רב", ורק אנו בני ישראל 'מיוחסים' לאבותינו שהיו בעגל.

"יזהר החזן שלא יקרא בתורה למי שהוא עיוור או פיסח בפרשת עיוור או שבור... וכן בכל דבר".

(ס"ח תש"ע, משנ"ב א"ח קל"ח ה')

תיקנו חכמים שיעלה לוי לקרות פרשת העגל לפי שהם לא חטאו, ואם יקרא ישראל יגדל הכאב, או יהיה נראה שהוא לא חטא והוא שקר וחוצפה. והוי כפרה, שמצטערים ומתביישים על מעשה העגל. הגם שעתה אין העולה קורא בתורה אלא החזן, אעפ"כ הרי החזן קורא עבורו והוא לא חטא, כי העולה לוי. והחזן, כיון שהוא קורא את כל הפרשה אין להקפיד עליו. ("יוסף אומץ" מ"ז)

שנים אחדות שהתה ישיבת "באר יעקב" בירושלים. כאשר ניצבו בפני פרשת דרכים: האם לשוב לבאר יעקב, או להשאר בירושלים, מיקומה של הישיבה בירושלים היה נוח יותר וראשי הישיבה התלבטו.

החליט ראש הישיבה, הגאון רבי משה שמואל שפירא, לערוך גורל הגר"א. הפסוק שעלה בגורל היה: "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה... והיה כל מבקש ה' יבא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה". רבי משה שמואל ראה בפסוק תשובה ברורה כי על הישיבה לשוב לבאר יעקב.

(רבי משה שמואל)

מעשה כגון זה היה במשפחה ירושלמית, שעמדה לפני קניית דירה והתלבטה בין שתי דירות. החליטו לעשות גורל. הפסוק שעלה בגורל היה "והיה כל מבקש ה' יבא אל אהל מועד". אחת הדירות היתה בשכונת "בית וגן" סמוכה לישיבת "אהל מועד"... קבעו מגוריהם בדירה זו!

(נר לשולחן שבת)

השבוע יחול יום הזכרון לחכם הרזים, גאון ישראל
רבי יוסף חיים זוננפלד, נפטר י"ט אדר תרצ"ב

"הכם לב" (ל"א ה')

סיפר לי הרה"ג לוי שיינין: "אבי, הגאון ר' מנחם מנדל, בהיותו בחור בישיבת חברון, ליווה את הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד אחר תפילת ערבית בסיום תענית. לא הספיק רבינו לטעום דבר, והנה נכנסה אישה שאמרה שבעלה חולה וד"ר וולך לא רוצה לקבלו לבית החולים שלו, ואינה יודעת מה לעשות. רבי יוסף חיים יצא מהחדר ולא אמר דבר. כולם המתו ומהמתו ולא הבינו להיכן נעלם..."

לאחר כשעה חזר ואמר לאישה: "ד"ר וולך הסכים לקבלו!" כולם הבינו היכן היה... האישה שהרגישה לא נעים, שאלה: "מדוע הרב היה צריך כל כך לטרוח?" השיב רבינו בחיוך: "לא נורא, בחזור לקחוני ברכב..."

(נר לשולחן שבת)

שמעתי הוראה ל"בית היתומים דיסקין" ממון רבי יוסף חיים זוננפלד: הכסף שתרמו לעזרה ליתומים, מותר לקחת ממנו לבדוק מזוזות בעיר הקודש ירושלים, שמציל מיתמות. (תשובות והנהגות ח"א תרמ"ה)

ביאר רבי יוסף חיים זוננפלד מדוע הנשים לא שותות מיין הבדלה: נוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת עד סיום סדר תפילת ערבית (טור רצ"ט). והמג"א (שם ס"ק ט"ו) הוסיף מהאבודרהם: "ומיהו נהגו הנשים לא לעשות מלאכה כל מוצאי השבת". יוצא אם כן שאצל הנשים קדושת השבת ממשיכה יותר מהגברים, ולכן נהגו הנשים שלא לשתות מכוס הבדלה, לרמוז שאצלו עדיין ממשיכה קדושת השבת.

וכבר הביא רש"י שבאהל של האמהות שרה ורבקה היה נר דולק מערב שבת לערב שבת, כנראה המשיכו קדושת השבת משבת לשבת.

(הקדמה לשו"ת "משנה שכיר")

אוסף על דבריו: יש להבין, מדוע הנשים ולא הגברים 'זכו' למנהג זה שלא לעשות מלאכה גם במוצאי שבת?

הנשים לא חטאו בעגל, "לפי שלא רצו הנשים לתת נזמיהן לבעליהן, נתן להם הקב"ה שכרם בעולם הזה - נתן להם ראש חודש ליום טוב". (פרד"א מ"ה) היה זה בר"ח ניסן, בו הוקם המשכן. (דע"ז ל"ה כ"ב) לפיכך נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בר"ח והוא מנהג טוב! וגברים שנהגו בכך אין זה מנהג כלל! (או"ח ת"י ונו"כ)

הפרשיה הצמודה ל'פרשת העגל' היא 'פרשת השבת', שמירתה וקדושתה. עשו איפוא הנשים "עירוב פרשיות" והתקדשו גם בקדושת ראש חודש וגם האריכו בקדושת השבת.

ונסיף על פי המכילתא (פרי' כי תשא): בפרשה נאמר "ששת ימים יעשה מלאכה" ובפרשת יתרו נכתב "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך". כיצד יתקיימו שני כתובים הללו? אלא בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתך נעשית בידי אחרים.

יוצא כי בזה שהנשים שובתות ממלאכה גם במוצאי שבת הן כמו מצהירות: 'מלאכתך נעשית בידי אחרים' - אנו עושות רצונו של מקום!

(נר לשולחן שבת)

רבי יוסף חיים היה מוסר שיעור קבוע בבית הכנסת בשכונת "בתי מחסה" בין מנחה לערבית, והיה מקפיד לסיים את השיעור בדיוק בהגיע זמן התפילה. (הנהגות ופסקים הגר"ח זוננפלד)

השבוע יהול יום הזכרון לפוסק הדור, שר התורה, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך, ראש ישיבת "קול תורה", ב' אדר א' תשנ"ה "ועתה הורד עדיך מעליך - הם המלכושים שנורק עליהם דם הברית, דם הקרבנות שהקריבו הבמורות בסני, והם נקראו עדי, וכיון שכפרו עכשיו במעשה העגל בברית, ציווה עליהם שיפשיטום". (רבינו בחיי ל"גה)

ביאר רבינו מדוע קבעו הז"ל את "תענית בכורות" בערב פסח:

לכאורה אינו מובן: א. מדוע רק מי שהוא בכור עתה צריך לצום, הרי לכאורה כל צאצאי הבכורים צריכים לצום, כי הם היו צריכים למות בליל הפסח, ומה זה נוגע למי שהוא בכור עכשיו? ב. מדוע רק הזכרים צמים, והרי הנס היה גם בנקבות, גם הן מתו במצרים? ג. הנס היה במצרים גם לגדול הבית, ולא רק לבכורים? ד. מדוע צמים ב"ד ניסן, ולא בט"ו שבו היה הנס?

הבכורים היו החשובים והנכבדים בעם ישראל. הם אלו שהקריבו את הקרבנות בעת מתן תורה, ורק בחטא העגל נתבטלה הכהונה מהבכורים ועברה לכהנים.

מעתה נבין את הכאב והעלבון שיש לבכורים מדי שנה בערב פסח, בזמן שכל אחד מישראל מביא קרבן על אותו הנס בו ה' הציל את בני ישראל, וקידש בו את הבכורים. אין לך יום שהקריבו בו כל כך הרבה קרבנות כמו ערב פסח. הם הבכורים עומדים מבחוץ ואילו הכהנים הם אלו שעובדים, ולהם הבכורים אין חלק בעבודת הקודש והמקדש. איזו מרירות ודכאון, איך יערב להם לאכול ולשתות.

לכן קבעוהו לדורות לצום ביום זה לכפר על חטא העגל, ואת אשר נלקחה העבודה מהבכורים מפני זה.

ולמעשה נוהגים הבכורים להפיג צערם בסיום מסכת ולשמוח בלימוד התורה, שכן "גדולה תורה יותר מן הכהונה ויקרה היא מפנינים, מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים". (פעמי קול תורה)

"חכם לב" (ל"א)

בעת עריכת חופה הכריז "המקריא" בשמות הרבנים לכיבוד בברכות. לאחד קרא: "הגאון", ולשני קרא: "הגאון הצדיק".

הדבר הפריע לרבי שלמה זלמן ואמר לעומדים לידו: "כולם צדיקים, ולמה קוראים רק לו צדיק?!". ואף שניסו להסביר לו טעם הדבר, לא היה מרוצה ואמר: "בזמן הכרזת שמות הרבנים בציבור, יש להכריז לכולם בשווה, ולא לשנות בתארים". (שם)

רבינו ידע שיקראו לו לכיבוד בחתונה. אשר על כן נעמד בסמוך למקום החופה, כי נפשו סלדה ממבטי הקהל. פעם בחתונה, בזמן קבלת האורחים דיבר בלימוד עם תלמידו, ידידי, הגאון ר' עובדיה יעבץ. והנה בעת החופה אמר לו: "הבה נתקרב, שלא יצטרכו לחכות כשיקראו לי!" והוסיף: "אני לא משחק כאילו אני לא יודע שיקראו לי..." (נר לשולחן שבת)

סיפר הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שני מעשים אודות רבי שלמה זלמן: פעם הוא היה מוזמן לסידור קידושין. והנה בהגיעו לאולם רואה הוא את הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך. לא היה נעים לו לסדר קידושין כשרבי שלמה זלמן באולם... ניגש לרבינו ואמר: "אני מבקש שראש הישיבה יסדר קידושין".

אמר לו רבי שלמה זלמן: "קראו לך, הזמינו אותך לסדר קידושין, באת, אתה תסדר".

רבי ברוך דב ביקש שוב: 'איך אני יכול לסדר קידושין בעת ששר התורה נמצא פה...' אמר לו מרן בתקיפות: "אם אתה לא מסדר בפני אני הולך, כך לא תסדר בפני..."

מעשה שני: היתה שאלה של כשרות יוחסין על בחור בישיבת פוניבז'. הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שלח את השאלה לרבי שלמה זלמן, והוא הכשירו.

הגיעה החתונה, רבי ברוך דב באולם, עומד לסדר קידושין עוד זמן מועט, והנה לפתע רבי שלמה זלמן נכנס לאולם, ובקשה בפיו: 'אנא, תן לי לסדר קידושין, כך תהיה לו גושפנקה, אני אכשיר אותו בפומבי!' - כאן מרן ביקש "סידור קידושין"...

"נר לשולחן שבת" מפי ידידי הג"ר רבי עובדיה יעבץ

ידידי, הרה"ג רבי ברוך ברוורמן השתתף בחתונת מחותניו. כיבדוהו להיות עד. "אבל אני מחותן?" העיר לרבי שלמה זלמן. "מחותן אינו קרוב!" השיב מרן.

הוסיף והקשה ר' ברוך: "אבל לא התכוננתי להיות עד, הרי עד צריך לעשות תשובה..." שאלו רבינו: "התפללת מעריב?" "כן" השיב. "אם כך אמרת 'סלח לנו', אזי עשית תשובה!" (נר לשולחן שבת)

בכל דבר בו התבונן רבינו ראה את ההלכה!

פעם ראה ילד ששיחק עם דבק שרף מעץ, ועשה מהם כמין חוטים. מיד עלתה לו השאלה - האם מותר לקרוע חוטים אלו בשבת? והוכיח שאין זה קורע, לפי דברי ה"חיי אדם" שמותר לשים קורי עכביש על פצע.

(מבקשי תורה" ספר זכרון)

סיפר רבינו כי בצעירותו עבר ב"שער יפו" והיה רואה אנשים יושבים בבתי קפה. וליד ספל הקפה הלוהט היתה מונחת לכל אחד כוס מים קרים. תיכף עלה במוחו הרעיון שאפשר על ידי זה לצאת ידי ספק ברכה שנחלקו בו האחרונים, האם מברכים ברכה אחרונה בשתיית דבר חם ששותים בהפסקות.

נב. יושבי בית הקפה עשו זאת כדי להנות בכל פעם מחדש מחומו של הקפה שביניהם התקרר מחומו הראשון, ירושלמים של פעם... (נר)

מעשה בבחור שהבחין שנוהג רבינו בהנהגה הלכתית מסויימת. שאלו בלחש: "מעשה רב?" השיבו רבי שלמה זלמן: "אבל לא מעשה תלמיד..." (ועלה לא יבול)

